

Biblioteka otvara vrata svim mladim čitaocima

"Knjige su čudesno i dragoceno blago, one se moraju čuvati, čitati i deliti" – kaže ambasador Paskal Fieski, šef misije OEBS-a na Kosovu.

autor: Patrik Hofman

Prvi put nakon rata u Lipljanu je otvorena multietnička biblioteka u kojoj su svi dobrodošli i koja služi deci iz svih zajednica. "Ovo je urađeno putem saradnje – Vlada Holandije je putem Fonda Malih Investicija za Manjinske zajednice (FMIM/SIMF), kojim upravlja OEBS, obezbedila novac, a opština je preuzela odgovornost za izgradnju i upravljanje bibliotekom. Ovo je dobar primer kako saradnja donosi plodove," rekao je Ambasador Fieski prilikom otvaranja ove biblioteke.

Deca su budućnost Kosova. Nadamo se da ćemo sa mladim generacijama izgraditi multietničko društvo koje može živeti u miru i toleranciji. "Ova biblioteka je važna investicija" kaže Adilj Rašiti, direktor sekretarijata za omladinu, sport i kulturu, "obezbeđivanjem knjiga za našu decu investiramo u nji-

hovu budućnost i, na taj način, u budućnost Kosova".

Stvaranje tolerantnog, živog i obrazovnog mesta za druženje u biblioteci Doma kulture, za sve zajednice koje žive u Lipljanu, pomaže zbližavanje dece i ohrabruje međuetničko pomirenje. "Nadam se da će sada ovde biti mnoštvo dece u zajedničkoj potrazi za knjigama koje će čitati sa zadovoljstvom" kaže ambasador Fieski.

U prošlosti, nisu sve etničke zajednice dolazile u Dom kulture. Sloboda kretanja je bila jedan od faktora, kao i strah i osećaj nedobrodošlice. Zaista, knjige na srpskom jeziku ležale su na gomili, nedostupne, u posebnoj sobi u Domu kulture. Nenad Arsić, stanovnik Lipljana nam je rekao: "mislim da je dobra ideja da ponovo otvore biblioteku, jer sada srpska deca mogu doći do knjiga i pročitati ih. Ranije, čak i da su hteli da čitaju, nisu mogli doći do knjiga. To je pametan potez". Dostupnost više nije problem.

Još jedan značajan detalj je da je opština zaposlila Ivicu Đokića, srpskog bibliotekara koji će katalogizirati nove i do nedavno čuvane knjige i pomagati albanskom bibliotekaru. G-din Đokić nam je rekao, "Osećam se veoma prijatno radeći sa albanskim kolegama. Od kako sam zaposlen ovde i Srbi i Albanci posećuju biblioteku. Nisam se susreo ni sa kakvim problemima i posao mi se veoma dopada." Prilikom otvaranja biblioteke ambasador Fieski je izrazio zadovoljstvo činjenicom da je opština uposlila Srbina i rekao, "to je pozitivan korak ka pomirenju u ovoj opštini. Sada će deci prilikom pronalaženja knjiga pomagati dvojica bibliotekara, jedan kosovski Albanac i jedan kosovski Srbin".

Danas deca iz svih zajednica u Lipljanu dolaze i uživaju u knjigama na oba jezika. Instaliranjem jednog kompjutera, pored stolova za čitanje i stolica, ova biblioteka je postala prijatno mesto za opuštanje i učenje. Pored poezije i literature obezbedene su istorijske i naučne knjige. Knjižni fond

Ambasador Fieski otvara multietničku biblioteku u Lipljanu

ove biblioteke trenutno iznosi 19.000 knjiga.

Cilj FMIM-a je bio da se obezbedi podjednak broj knjiga na oba jezika, pa je biblioteci dato oko 1300 knjiga na srpskom jeziku i oko 1600 knjiga na albanskom. Pored toga gđin Ahmet Karameta, albanski bibliotekar u Domu kulture, nam je rekao: "mnogi građani dobrovoljno poklanjaju knjige, tako da biblioteka neprestano raste."

"Ovo je veoma važan korak za sve zajednice. Sve do sada nismo imali ni multietničku, ni dečiju biblioteku, a sada imamo obe. Zahvaljujući inicijativi i podršci OEBS-a, od danas čitaoci različitih nivoa, uključujući i decu, mogu doći i uživati u čitanju u našoj biblioteci." Dodao je gđin Karameta.

Od trenutka kada je ambasador Fieski zvanično otvorio biblioteku, njena vrata su otvorena svoj deci, ženama, muškarcima, bez obzira ko su, da dođu i uživaju u knjigama. Multietnička saradnja je zaista donela plodove od kojih će koristiti imati čitava zajednica.

Knjige za svakoga

U OVOM BROJU

Jedan mali zajam znači mnogo više od samog novca

strana 3

Puno nade na terenu

strana 4

Oaza mira i decjih osmeha

strana 6

Povećanje standarda života i infrastrukture

strana 7

EDITORIAL

Ambasador Paskal Fieski,
Šef Misije

U društvima širom sveta, manjine često smatraju da im nije posvećeno onoliko pažnje koliko zaslužuju. Konflikti obično pogoršavaju ovu situaciju, kao što je bio slučaj ovde na Kosovu.

Od konflikta i pogoršenja odnosa, pomirenje kosovskih zajednica - bez obzira koje zajednice su u pitanju - bio je jedna od glavnih oblasti našeg rada. Ipak, nakon tri i po godine naši napori za postizanje pomirenja vodili su od najmanjih do vodećih ličnosti na Kosovu i, bez obzira kako inteligentni i osetljivi ti napori bili, ili kako sofisticirane bile njihove tehnike, oni ne daju rezultate kojima smo se

nadali. Jedna ekstremna izjava ili čin može uništiti najuspešniju postkonfliktnu inicijativu pomirenja.

Nema sumnje da je za postizanje ciljeva potrebno vreme, bez obzira ko teži ka njima. Možda korišćenje tehnike "od dna ka vrhu", gde se ljudi zbližavaju na lokalnom nivou kako bi započeli proces pomirenja, može biti plodnija strategija, posebno ako se koristi u kombinaciji sa strategijom "od vrha ka dnu". Mislim da se ovo u velikoj meri može postići koncentrisanjem na male korake ka zajedničkom životu, pomirenju i saradnji na lokalnom nivou.

Obezbeđivanje fer i prosperitetne budućnosti za sve zajednice je centralni cilj misije OEBS-a na Kosovu. Kao deo ovog cilja, sa namerom da pomognemo jačanje inicijativa za pomirenje na lokalnom nivou, osnovali smo "Fond Malih Investicija za Manjinske zajednice" (FMIM/SIMF) kako bi animirali povratak, podržali integraciju manjih zajednica u društvo i promovisali pomirenje.

Vlada Holandije je za FMIM obezbedila 1.2 miliona Evra. Ova pomoć nam je omogućila da izvedemo 47 malih ali efektivnih projekata širom kosovskih regiona. Budžet svih projekata je ograničen na oko 50.000 Evra i svi projekti su doneli brze i istinske rezultate u zajednicama.

FMIM projekti su se razlikovali po svojoj prirodi i bili su usredsređeni na različite probleme, od obrazovanja, medija i socijalnih potreba sve do infrastrukture i finansija. U okviru mnogo zajednica na Kosovu video sam otvaranja FMIM biblioteka i ambulanti, objavljivanje biltena, instaliranje sistema

za grejanje i snabdevanje vodom, kulturne i sportske aktivnosti i časove jezika i rada na kompjuteru.

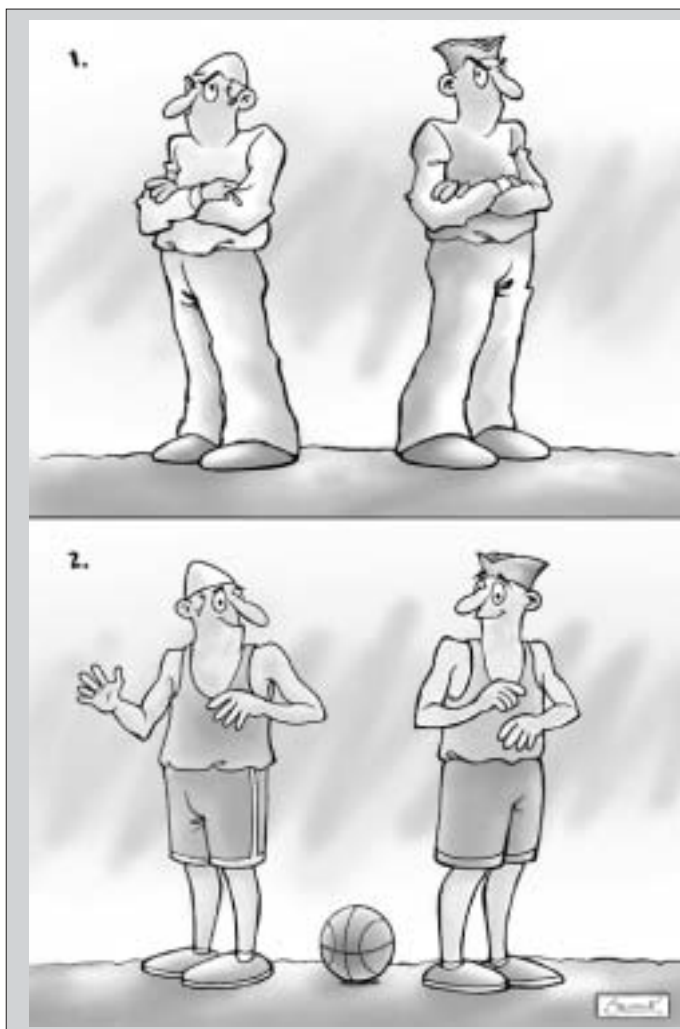
Važna komponenta FMIM projekata je da je stanovništvo bilo aktivno uključeno u njihovo izvođenje i realizaciju od samog početka. Ovo učešće se sastojalo bilo u finansijskim ili fizičkim donacijama i imalo je značajnu ulogu, dok je u isto vreme stvoren osećaj lokalnog vlasništva.

Očigledno i danas postoje razlike, ali bi trebalo da postanu beznačajnije. Kako se zajednice budu zbližavale da bi saradivale, ideja o sveobuhvatnom društvu, zasnovanom na demokratskim principima, će rasti. Nadam se da će manjinske zajednice ostati integralni deo kosovskog društva u okviru evropskog konteksta.

I dalje verujem da je pomirenje pratikno i moguće i želeo bih da vidim njegov nastavak. Potpuna integracija - posebno u društvu kao što je Kosovo - možda nije moguća u doglednoj budućnosti, ali se definitivno dešavaju pravi koraci.

Za organizacije kao što je OEBS, koje rade na promociji zdravog društva, bitno je da usredsrede svoje aktivnosti na sve nivoe: institucionalni, vladajući i lokalni. Čvrsto verujem da će pomirenje biti moguće jedino ako se krene ovim putem.

FMIM projekti su uspešno pokazali šta se može postići na lokalnom nivou, uz učešće zajednice i male investicije. Ovi projekti su ohrabрили kontaktke među običnim ljudima na lokalnom nivou. Ovo će uticati na vladu i institucionalni nivo da teži ka opštoj viziji Kosova.

Citati

Obraćajući se učesnicima, zamenik Specijalnog Predstavnik Generalnog Sekretara (Z/SPSG) naglasio je važnost sportova i saradnje za stvaranje tolerantnog i multietničkog Kosova. Ovo je primer gde su OM-IK i FMIM projekti inicirali slične nove inicijative, uključujući tu i tronedeljni sporski kamp u Štrpcu, gde je učestvovalo oko 150 mladih iz svih etničkih zajednica sa Kosova.

Kejti Grim

"Realizacijom multietničkih projekata koje je finansirala vlada Holandije, omogućeno je nekoliko veoma interesantnih aktivnosti širom Kosova. Realizovano je nekoliko kulturnih projekata, uz učešće svih zajednica. Evo jednog malog primera - nakon otvaranja multietničke dečije biblioteke u lipljanskom Domu kulture, po prvi put nakon završetka konflikta članovi svih zajednica dolaze u biblioteku. Ovo se smatra značajnim i pozitivnim korakom napred ka normalizaciji odnosa između zajednica.

Margaret Matic

DEALI
DEALS
DEAE

Beogradska 32 38000 Pristina
Tel. (+381-38) 500 162
Fax: (+381-38) 500 188
E-mail: press@omik.org

Direktor izdanja:
Sven Lindholm

Glavni urednik:
Charlotte Granville-Ross

Urednici:
Hasan Sopa (Detaje)
Slaviša Mladenović (Detalji)

Grafika i dizajn:
Špend Kada

Saradnici:
Srdjan Antić, Edita Bučaj,
Kris Sismanik, Arijan Hadžibecir,
Džeme Ibraj, Redžep Krasnici,
Fatime Lepaja, Nderim Pasuli,
Ivana Petrović, Gezim Redža,
Halide Sadiku, Mevlude Salihu,
Mustafa Skenderi Slavica Staletović,
Armend Tahirsylaj Irfan Ukshini,
Bernard Vrban

OSCE
Mission in Kosovo

Ograničavanje od odgovornosti:

Izraženi stavovi ili objavljen materijal ne izražavaju neophodno politiku, mišljenje ili poziciju misije OEBS na Kosovu.

Pomoć i podrška zajednicama na Kosovu

"Ideja FMIM/SIMF projekta je da OMIK dalje intenzivira svoje učesće u oblastima ostanka, povratka i pomirenja među običnim ljudima širom Kosova" - kaže gospodin Goran Stigmer, predsedavajući Savetodavnog odbora FMIM-a.

Intervju i fotografija: Hasan Sopa

Detalji: Šta je to Fond za manjinske investicije (FMIM)?

G-din Stigmer: Misija OEBS-a na Kosovu (OMiK) osnovala je "Fond malih investicija za manjinske zajednice" tokom 2001. Cilj fonda je bio ohrabrivanje povratnika i promocija pomirenja. Takođe, ključni zadatak je bio ohrabriti manjinske zajednice da ostanu na Kosovu putem poboljšanja njihovih životnih uslova. Ovaj projekat je pomogla vlada Holandije koja je obezbedila približno 1,2 miliona Evra za period od dve godine.

Detalji: U čemu je suština projekata?

G-din Stigmer: Od svih kancelarija OEBS-a na Kosovu zatraženo je da predlože projekte kojima bi se poboljšali životni uslovi manjinskih grupa, a posebno osetljivih grupa. Osetili smo da je ovo bilo neophodno kako bi stvorili poverenje i osigurali bezbednost u širem smislu, putem povećanja učesća manjinskih zajednica u demokratskom procesu. Jedan od načina da se to postigne bili su brzi i efikasni projekti podrške. Tokom ove dve godine naše kancelarije na terenu su, zajedno sa lokalnim saradnicima, realizovale 47 projekata. Lokalno stanovništvo ove projekte smatra izuzetno vrednim.

Želeo bih, takođe, da odam priznanje kolegama na terenu, kao i onima u sedištu misije, koji su bili uključeni u izvođenje ovih projekata. Znam da je to bio veoma težak i zahtevan zadatak. Takođe znam da je ovo bilo korisno za sve nas.

Detalji: Koji su bili kriterijumi za projekte i kako je ovaj proces funkcionisao?

G-din Stigmer: Kako bi se iz svih uglova procenili predlozi projekata, osnovan je Savetodavni odbor (SO) od predstavnika različitih organizacija koje radi na programima ostanka, povratka i pomirenja. Ovaj Odbor procenjuje projekte i odlučuje da li su oni u skladu sa usvojenim kriterijumima. Moram reći da je dijapazon projekata bio veom širok. Predlozi projekata mogli su obuhvatati oblasti kao što je infrastruktura, obrazovanje, socijalna podrška, kao i komunikacije, informisanje i medije. SO je pažljivo ocenio sve predloge projekata. Mnogi od podnetih projekata su bili u skladu sa kriterijumima, te su i odobreni. Bilo je naporno, ali i vredno truda i vremena.

Detalji: Kakav uticaj su imali projekti? Možete li nam dati neke primere?

G-din Stigmer: Pre svega moram pomenuti da su svi projekti imali veoma veliki uticaj u

G-din Goran Stigmer radi u misiji OMIK-a od 1999god, kada je počeo kao regionalni koordinator u Mitrovici. Tokom 2001god radio je u Prizrenu kao regionalni direktor, a od januara 2002god. radi kao direktor kancelarija na terenu. Balkansko iskustvo započeo je 1992god. kada je radio za ECOMM (sada EUMM) u Hrvatskoj, nakon čega su usledili zadaci u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini za OEBS, UN i Međunarodnu federaciju crvenog krsta i crvenog polumeseca.

zajednicama u kojima su realizovani. Jedan od projekata koji mi pada na pamet je mešovito selo Livoč u oblasti Gnjilana. Ovom selu je istinski bila potrebna ambulanta koja bi mogla služiti stanovništvu

ovog sela i okoline, ali nije bilo novca. Nakon mnogobrojnih pripremnih aktivnosti našeg osoblja i lokalnih vlasti u Gnjilanu, sačinjen je predlog projekta i podnet SO na razmatranje.

Ja sam lično otišao u Livoč na otvaranje ambulante i moram reći da sam bio zaista impresioniran. Od samog početka izvođenja projekta u aktivnosti su bili uključeni i Srbi i Albanci. Pored toga zaposleno je medicinsko osoblje iz obe zajednice. Ovo je zaista važno zato što je ambulanta namenjena i albanskom i srpskom stanovništvu. U početku opština je sa deset procenata učestvovala u realizaciji projekta, međutim, oni su preuzeli aktivniju ulogu tako što su preuzeli osnovne troškove koji su povezani sa funkcionisanjem ambulante. Ja sam, zbog toga, uveren da je ovo održiv projekat koji će nastaviti da služi stanovništvu Livoča.

Još jedan interesantan projekat je sproveden u finansijskom sektoru. Kao što smo svi svesni, ekonomska situacija na Kosovu nije dobra i potreba za malim kreditima je i dalje veoma velika. Ovo važi za čitavu pokrajinu, a posebno za oblasti naseljene manjinama. Zbog toga su predstavnici vlade Holandije odobrili poseban fond za zajmove u iznosu od 255.646 Evra, kako bi uman-

jili ovaj problem. Tri ne vladine organizacije (lokalne i međunarodne) koje rade u mikrofinansijskom sektoru, odabrane su da izvedu ovaj projekat koji je imao pozitivan efekat za mnoge na Kosovu.

Još puno mogu pričati o sličnim projektima, ali mislim da na osnovu ovoga možete stvoriti sliku o efektu koji su FMIM projekti imali na Kosovu. Dozvolite mi da izrazim svoju nadu da će OMIK biti u mogućnosti da nastavi sa sličnim aktivnostima i tokom 2004.

Detalji: Šta bi ste poručili budućim potencijalnim donatorima?

G-din Stigmer: Moja poruka budućim potencijalnim donatorima bila bi da pomognu OMIK-u u podršci manjinskim zajednicama da ostanu na Kosovu poboljšanjem njihovih životnih uslova. Sredstva bi takođe bila u mogućnosti da promovišu pomirenje i podršku pravu na povratka. Ovo bi se moglo postići finansiranjem održivih, malih ili srednjih, uočljivih projekata, koji imaju efekat na ključne potrebe zajednice. Svi projekti bi, naravno, bili razvijeni u saradji sa lokalnim manjinskim zajednicama i organizacijama koje rade na ciljevima opstanka, povratka i pomirenja.

Jedan mali zajam znači mnogo više od samog novca

Zajam znači nadu, budućnost, obrazovanje za decu i bolji život za one koji ga dobijaju i zaposlene," objašnjava g-din Jurij Šulhan, direktor FINCA Kosova.

autor: Šarlot Granvil - Ros

U njegovoj radionici puno posla - Musa Caca, kovač

Potražnja za malim kreditima je izuzetno velika na Kosovu. Ipak, ova potreba je posebno izražena među manjinskih zajednicama na Kosovu. Sloboda kretanja je i dalje problem za mnoge zajednice, što ih sprečava da podnesu zahteve za kredit, osim ako im se ne omogući da zahteve podnesu u mestima gde žive.

Tri organizacije koje se bave

mikrofinansiranjem, geografski pokrivaju veći deo Kosova. Izabrane su putem konkursa FMIM-a, da u okviru manjinskih zajednica, realizuju projekat mikrokreditiranja, vredan 255.646 Evra. Ove mikrofinansijske organizacije su "Zavet", "FINCA Kosovo" i "ADIE International".

Usredsređivanjem na ekonomsku infrastrukturu, uključujući

rehabilitaciju ili razvoj ekonomskih preduzeća putem FMIM projekta mikrokreditiranja, ove organizacije su nameravale da povećaju učesće nacionalnih zajednica u demokratskom procesu, stvaranjem poverenja i ekonomske sigurnosti.

"Ovaj projekat je dobar primer koliko se može postići sa veoma malim projektom, koji je pažljivo skrojen po potrebama zajednice," - kaže g-din Šulhan iz FINCA. Ove tri mikrofinansijske organizacije radile su uglavnom u svojim specijalizovanim oblastima. FINCA je dodelila 24 kredita u ukupnom iznosu od 102.258 Evra u oblastima usluga, trgovine i proizvodnje, Zavet je, članovima različitih nacionalnih zajednica, raspodelio 146.000 Evra u vidu 88 kredita za poljoprivredu, trgovinu i usluge, a ADIE je za poljoprivredu dodelila 45 zajmova u ukupnom iznosu od 51.129 Evra.

G-din Musa Caca je Rom, jedan od klijenata FINCA. Zajam od 10.000 Evra omogućio mu je da, u Prizrenu, proširi i razvije svoj dobro poznat kovački zanat, kojim se njegova porodica bavi već tri generacije. G-din Caca nam je rekao: "Veoma mi je drago da sam dobio ovaj zajam. To mi je pomoglo da povećam kapacitet posla." G-din Caca namerava da ponovo uzme kredit kada bude otplatio ovaj, pa će tako, kada njegov sin bude dovoljno odrastao, ovo postati porodični zanat četvrte generacije.

U suštini, obezbeđivanje sredstava nacionalnim zajednicama da razviju svoje ekonomske aktivnosti često pomaže stvaranje novih radnih mesta, a samim tim i poverenja i sigurnosti. Kada se konačno, na dugi rok, biznis razvije, čitava zajednica može imati koristi.

G-din Milorad Filipović, uzgajivač svinja koji živi u Gračanici,

dobio je kredit od "Zaveta" u iznosu od 1000 Evra. G-din Čoi, direktor "Zaveta" nam je rekao: "Ovaj zajam je gospodinu pomogao da proširi svoju farmu sa 9 na 19 svinja i 40 prasića, a na taj način bolje se koristi njegova zemlja i obezbeđuje se posao za njegove sinove. Nadalje, kada g-din Filipović bude imao 40 odraslih svinja, moći će da koristi sva četiri hektara svoje zemlje i možda zaposli i druge," dodaje on.

G-din Šulhan nam je rekao da je "nakon ovako uspešnog starta sada još važnije da se nastavi sa razvojem FMIM projekta mikrokreditiranja, kako bi se uvećao rezultat i, trenutno i dugoročno, postigao održiv napredak. Kako je ovo fond za zajmove, nakon otplate isti novac će ponovo dati nadu nekim novim porodicama i zatim, čime dobija čitava zajednica".

Puno nade na terenu

Tokom februara 2003, 30 srpske i albanske dece iz opština Štrpce i Prizren, učestvovalo je u FMIM-ovom multietničkom košarkaškom kampu. Uspostavljena je saradnja i poverenje, usavršena su znanja i svi su se dobro zabavljali. Zaista, uspeh ovog projekta bio je toliki da su i nakon toga održani seminari i kampovi, kao što je put u Poljsku mešovitog košarkaškog tima iz Štrpca.

autor: Majkl Kirbi

Pobednik proslavlja pobjedu

Na putu za Poljsku družio sam se sa Dragoslavom Janičevićem, Milošem Nikoćevićem i Trifunom Pećinoćevićem, članovima košarkaškog kluba iz Štrpca. Visoki, mršavi, srpski tinejdžeri bili su puni mladalačkog duha, tipičnog za momke njihovih godina.

Iako sam znao da je ovaj trio igrao mečeve u školi "Jovan Cvijić" i s vremena na vreme trenirao u hotelu "Nar-

cis", nisam imao priliku da sednemo i da se dobro upoznamo. Prethodni razgovori su se uglavnom svodili na "dodaj mi loptu" ili psovke zbog lako izgubljene lopte. U početku, kada sam se raspitivao o FMIM-ovom košarkaškom kampu na Brezovici, održanom tokom februara, Dragoslav, najstariji član ekipe, zakolutao je očima i stidljivo rekao, "Bilo je lepo igrati sa albanskim članovima tima."

"Dobro, dobro," prekinuo sam ga svojim lošim srpskim jezikom, "nisam ja ovdje od juče". Osmesi i tihi smeh signalizirali su da sam ih uhvatio u blefu. Pomiriti različito nije lak zadatak, ali ako krenemo od zajedničkih interesa u nekom sportu, kao što je košarka, to bi svakako bilo od pomoći za početak ovog procesa.

"Kako ste komunicirali?" pitao sam.

"Mnogi govore srpski, a kada igrate košarku vi jednostavno komunicirate bez reči. Kada igram košarku, ne mislim o tome sa kim igram, već kako da ubacim loptu u obruč i uživam," odgovorio je Dragoslav.

Štrpce je posebno mesto gde se ljudi sa čitavog Kosova mogu okupiti i uživati u prijateljskoj atmosferi. I zaista, albanska i srpska zajednica ovdje uspešno saraduju u okviru opštinskih struktura. Zbog toga ne iznenađuje da su tinejdžeri iz mešovitih zajednica bili srećni što mogu da se okupe u okviru FMIM-ovog multietničkog košarkaškog kampa u Štrpcu.

Miloš i Trifun su slobodno razgovarali o događajima sa kampa, kao što je šutiranje "trojki" i takmičenje mešovitih timova. Milošu (17) i Trifunu (18) idoli su zvezde NBA lige Majkl Džordan i Alen Ajverson. Iako se takmiče tek dve

godine, obojica nameravaju da se u budućnosti bave košarkom, možda i na fakultetu.

"FMIM-ov košarkaški kamp na Brezovici otvorio je vrata mnogim dečacima," rekao je igrač/trener Saša Davidović. "Igrači su stvorili pozitivne odnose, a uspeh ovog kampa

omogućio je košarkaškom klubu Štrpce da, zajedno sa ministarstvom za sport, organizuje ostale aktivnosti, kao što je dvonedeljni kamp u Poljskoj. Mislim da je izvršno ono što je učinjeno i mislim da svi na Kosovu, posebno lideri i političari, mogu naučiti mnogo od ovih dečaka."

Dogovor tima

Male stvari mogu značiti mnogo

U mnogim delovima sveta autobusi su uobičajen, jednostavan i jeftin vid transporta. Na Kosovu, autobusi znače mnogo više. Posebno kada se prevoz ne naplaćuje.

autor: Edita Bučaj

U Dragašu, udaljenoj opštini na jugu Kosova, koju uglavno nastanjuje zajednica kosovskih Goranaca, autobusi znače mnogo. S obzirom da se nalazi u planinskoj oblasti Dragaš je poznat po ranim i oštirim zimama. U kombinaciji sa teškim vremenskim uslovima, lošom ekonomskom situacijom i nedostatkom radnih mesta, roditeljima je lako da opravdaju što decu ne šalju u školu, posebno devojčice.

Na sreću, za ovo je pronađeno rešenje. FMIM projekat autobusnog prevoza za kosovske Gorance pruža usluge pre-

voza goranskoj deci i odraslima. Na taj način se značajno doprinelo povećanju procenta dece koja pohađaju školu, dok se u isto vreme odraslima pruža mogućnost za pristup radnim mestima. Ovaj mali projekat znači puno.

Sličan projekat je izveden u Zvečanu, na severu Kosova. Tridesetoro romske dece, koja raseljena iz Južne Mitrovice žive u teškim uslovima u privremenom kolektivnom smeštaju, svakodnevno se besplatno prevozi do škole. Bez prevoza oni verovatno uopšte ne bi pohađali školu, što bi

imalo negativan uticaj na njihovu mogućnost da se reintegrišu u društvo. Bez sumnje, ovaj autobus ima vitalnu ulogu na odluku da se pohađa škola. "Nikada ranije nisam odvožen u školu" kaže Hamit, učenik drugog razreda. "Ovak nešto video sam samo u filmovima, sada i mene neko preuzima i vozi u školu. Predivno je osećanje kada se neko brine o tebi," dodao je on.

Orahovac je multietnički grad u Centralnom Kosovu, gde brojna srpska populacija živi u enklavama. Tokom konflikta bilo je teških borbi i velikih

ljudskih gubitaka u Orahovcu. Nakon toga nacionalne zajednice su odlučile da ostanu u jednonacionalnim selima, plašeći se integracije. Ipak, lagano, prošlost ostavljaju iza sebe i integrišu se u kosovsko društvo. Jedan FMIM projekat autobusnog prevoza obezbeđuje prevoz do centra Orahovca za stanovnike okolnih enklava.

Ova besplatna autobuska usluga u Orahovcu između ostalog omogućava javnim službenicima da dođu do posla. Pre nego što je autobuska linija osnovana javni služ-

benici su čitavu svoju platu trošili na prevoz do posla, a sada je mogu nameniti porodici. Pored toga, ova autobuska linija članovima zajednice koji žive u enklavama omogućava pristup gradu i javnim i opštinskim službama, što je pomoglo izgradnju poverjenja i integraciju etničkih grupa.

Možda u ostalim delovima sveta autobusi imaju malu ulogu, ali ovdje na Kosovu oni su dokaz da male stvari mogu mnogo promeniti ljudske živote.

Odraz FMIM projekata

FMIM projekti su dokazali da ljudi iz različitih zajednica sa Kosova mogu raditi zajedno za dobrobit svih.

Laura Vai

Kosovo je naša zemlja. Želela bih da se ljudi pomire i žive kao ostatak sveta.

Milena Pešić

Na Kosovu ima mesta za sve nas, Srbe, Albance i sve ostale nacionalnosti.

Dušica Milenković

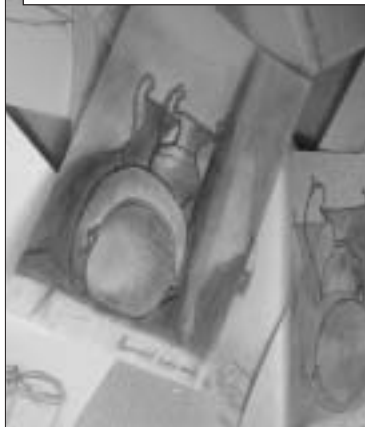
Svi izvedeni projekti imali su značajan uticaj na kvalitet života manjinskih zajednica.

Brajan Jup

Mislim, da je ključni uspeh FMIM projekata bio u osposobljavanju izvršnih kadrova Opština.

Ketrin Grin

Nadam se da napori ovih mladih novinara neće samo njih učiniti zadovoljnijim i kretivnijim, već i inspirisati i ostalu decu da doprinesu društvu (na pozitivan način, naravno).

Nota Sarafoudi

Bilo bi lepo da zaboravimo prošlost i da se okrenemo ka budućnosti.

Ivana Strugić

Oaza mira i dečjih osmeha

Selo Ugljare je maleno selo u srpskoj enklavi pored Prištine. Selo nalik svakom drugom u centralnom delu Kosova, ali sa jednim izuzetkom – školom slikanja. Škola slikanja je podržana od Fonda malih investicija za manjinske zajednice "FMIM" počev od juna 2001 god. Projekat je realizovao Odsek za demokratizaciju pri OEBS-ovoj misiji na Kosovu a rukovođenje prepušteno talentovanom slikaru Zoranu Živkoviću iz Ugljara

autor: Ivana Petrović

Čim zakoračite kroz veliku kapiju koja uokviruje dvorište porodične kuće Živković osetite da ovdje stanuje ljubav, plemenitost, umetnost. U susret nam prilaze Zoran i njegova supruga Verica. Žele dobrodošlicu. Pod hladom starog kestena, umetnički oblikovane krošnje, uz pravu domaćinsku kafu razgovaramo o početku i razvoju škole slikanja.

"U vreme kada je ideja o Školi nastala, dakle 2000. i 2001. godine situacija je bila veoma loša za srpsku i romsku zajednicu koje žive u Ugljaru, kaže Zoran. "One su bile potpuno oduševljene od svih kulturnih tokova na Kosovu. Sloboda kretanja je bila potpuno uskraćena tako da je vladalo beznađe pogotovo jako izraženo kod mladih ljudi i dece. Razmišljao sam šta je moguće učiniti da se život toj deci oplemeni, osmisli, udalji ih od svakodnevnog sivila a u isto vreme njihove roditelje ohrabri da ostanu na svojim ognjištima, da se ne sele, ne odlaze u izbeglištvu a ostalima da se vrate. Umetnost se ukazala kao idealni model za to, priča Zoran

On nastavlja sa neskrivenim ponosom, "Videćete i sami koliko je ovo uspeo projekat. Ništa bolje ne govori od samih slika. Ovdje imamo prava mala remek-dela pogotovo ako se uzmu u obzir godišta onih koji su ih naslikali i nedostatak predhodnog iskustva".

Zidove nekadašnje stare porodične kuće, sada slikarske radionice, krasi starinsko posuđe a između njega se ponosno šepure slike koje apsolutno nikoga ne ostavljaju ravnodušnim. Pitamo Zorana kako su izgledali počeci rada škole.

"Krenuli smo sa radom jula 2000, kao pilot projekat koji je trajao 3 meseca. Grupu je sačinjavalo 35 mladih ljudi između 10 i 16 godina. Aprila 2001 OEBS je podneo projekat FMIM-u i od juna iste godine, kada je odobren, škola je zvanično otpočela sa radom. Od početka rada do danas mladi slikari okupljeni oko ove škole naslikali su preko 537 slika. Ono što je još bitnije jeste činjenica da su već dva polaznika naše škole sada na Akademiji umetnosti u Beogradu a jedan je u srednjoj umetničkoj školi u Nišu. Sve to potvrđuje da naš zajednički rad

Zoran Živković, nastavnik crtanja

nije bio besmislen. Naprotiv.

Zamolili smo Zorana da nam opiše deo atmosfere u toku jednog časa i da nam objasni kakav je metod njegovog rada kao predavača.

"Pazite, ja sam potpuno svestan da radim sa decom i to ne običnom, već decom koja su sa izrazitim posleratnim sindromom i traumama. Sa decom kojoj je uskraćena sloboda kretanja. Deca zaista uživaju u radu i učenju a ja sam stvarno ponosan na njih".

Gđa Galina Rizova, službenik za demokratizaciju pri misiji OEBS-a nam se pridružuje i pitamo je odakle interesovanje Misije za jedan umetnički projekat ovog tipa.

"Pa, pogledajte samo ovo dvorište, ovu oazu mira i lepote i sve će vam biti jasno. Gospodina Živkovića sam upozнала prilikom otvaranja centra za NVO u Kosovom Polju kada je sa svojim kolegom albancem postavio izložbu slika. Kasnije, Zoran je izabran kao lokalni partner i učitelj za školu slikanja u Ugljaru".

Gđa Rizova objašnjava važnost ovog projekta za lokalnu zajed-

G-din Živković i njegovi učenici

nici. "U trenutku kada je započeo ovaj projekat postojao je veliki nedostatak poverenja srpske zajednice prema internacionalnim organizacijama".

Pokretanjem ovog projekta ta slika je promenjena i uspostavio se most poverenja između srpske zajednice i OEBS-a, od koga će imati koristi mnogo ljudi.

"Sa zadovoljstvom mogu da konstatujem", kaže gđa Rizova, "da je Škola slikanja izazvala da dođe do smirenja socio-političkih strasti, da je priznata kako od Opštine i stanovnika ove oblasti tako i od predstavnika lokalnih zajednica uopšte. To je najznačajnije dostignuće ovog projekta. Umetnost je odlično sredstvo za prevazilaženje nerazumevanja".

"Održana je probna izložba u prostorijama lokalne srednje škole a najuspešniji polaznici škole dobili su šansu da svoje radove izlože i na regionalnim

izložbama u Gračanici i Štrpcu. U toku je izrada brošura i namodamo se da će to biti uskoro završeno a prava završna izložba će biti organizovana, kada očekujemo posetu pripadnika svih zajednica", dodaje Zoran

Projekat škole slikanja, bio je toliko uspešan, da se očekuje otvaranje slične škole u Kosovom Polju u Centru Zajednica. Mladi kosovski Srbi, Romi, Albanci i Aškali će moći da polaze ovu školu zajedno.

"Ništa na svetu ne spaja kao umetnost", kaže Zoran, čime se slaže i gđa Rizova. "Uspeh je sasvim razumljiv, ako se uzme u obzir činjenica da je projekat posvećen dvema najlepšim stvarima – deci i umetnosti. Takođe je posvećen ideji da mir i tolerancija trebaju biti promovisani na najbolji mogući način, jezikom boja i slika, jezikom koji ne poznaje barijere i granice među ljudima.

Lečenje zdravstvenog problema u Gornjem Livoču

Zajednički napori seoskih aktivista, OEBS-a i Skupštine Opštine rezultirali su izgradnjom ambulante u Livoču, koju je finansirao "Fond Malih Investicija za Manjinske Zajednice" (FMIM).

autor: Mevljude Salihu

Selo Gornji Livoč nalazi se zapadno od Gnjilana. Stanovništvo koje ovdje živi je mešovito i čini ga 3500 kosovskih Albanaca i Srba. Već dugo stanovnicima ovog sela nedostajale su medicinske usluge. Konačno, ovaj ozbiljan "zdravstveni problem" je izlečen.

Pre izvesnog vremena seoski aktivisti su se obratili Skupštini opštine Gnjilane i zatražili pomoć za izgradnju Doma zdravlja u njihovom selu. Podršku im je pružio Fadilj Osmani, direktor za projekte u Skupštini opštine. Gospodin Osmani je stupio u kontakt sa OEBS-om u Gnjilanu i zajedno su počeli da rade na ovom pitanju. Predlog je ubrzo predat odboru FMIM-a, koji ga je odobrio, pa je uskoro počela izgradnja. Ambulanta je sada završena i otvorena, pacijenti se mogu lečiti.

Gđa Lola Ansede, iz OEBS-ovog odseka za demokratizaciju u Gnjilanu kaže da je OEBS veoma zadovoljan ovim projektom. "Ova ambulanta će služiti i srpskoj i albanskoj zajednici,

pa će ljudi od sada imati bolju zdravstvenu pomoć," kaže gđa Ansede. "Opština je pokrila 10% troškova, a ostalih 90% pokrio je OEBS, što je očekivani nivo za FMIM projekte," dodala je ona. Pored toga, predsednik opštinske vlade je u pismenoj formi potvrdio da će Sekretarijat za zdravstvo, imovinu i urbanizam nastaviti sa pružanjem podrške putem isplaćivanja plata radnicima i davanja neophodne tehničke i profesionalne kontrole. Pored toga, direktor sekretarijata za zdravstvo i socijalnu politiku je posebnim pismo potvrdio da će njegov sekretarijat preuzeti odgovornost za zapošljavanje radnika, obezbeđivanje plata i nabavku medicinske opreme.

Ne samo da će ambulanta pružati medicinske usluge već će se povećati i broj zaposlenih u selu. Doktori će dolaziti iz Gnjilane, jer u Livoču nema diplomiranih lekara, ali će ostalo osoblje biti zaposleno iz sela.

Ramadan Kurteši, predstavnika ovog sela, veruje da je ovo

vitalni projekat za Livoč. "Mi smo bili selo sa potpuno nerazvijenom infrastrukturom. Sada, zahvaljujući naporom radu seoskih aktivista, OEBS i Skupštine opštine Gnjilane, imamo Dom zdravlja u selu," rekao je gđin Kurteši.

Gđin Osmani, direkto za projekte, smatra da je lokalno stanovništvo postiglo značajan cilj. "Oni su prevazišli barijere i podele. Kosovski Albanci i Srbi su se složili da je rešavanje problema zdravstvene nege prioritet."

Napori ove zajednice su se isplatili. Halim Ramadani, mladić iz Livoča je rekao da je srećan i da oseća olakšanje jer je u mogućnosti da u sopstvenom selu dobije medicinsku negu. Sada 3500 stanovnika Livoča ne mora putovati u, nekada najbliži centar, Gnjilane, koji uopšte nije blizu, kako bi dobili medicinsku negu. Ovaj projekat pokazuje da, kada se ljudi međusobno sporazumeju, vrlo brzo dođe do rešenja od kojih svi imaju koristi. Rezultat je impresivan.

Ambulanta u Livoču – pre i kasnije

Povećanje standarda života i infrastrukture

FMIM ohrabruje povratak, promovise pomirenje i pomaže manjinama da ostanu na Kosovu putem poboljšava njihovih uslova života.

autor: Hasan Sopa

Svaki konflikt donosi veliku patnju i ljudske gubitke. Takođe izaziva mnogo uništavanja. Ni kosovski konflikt nije bio drugačiji. Infrastruktura je pre i tokom konflikta stradala u velikoj meri, posebno zgrade i putevi.

Ključni cilj Fonda Malih Investicija za Manjinske zajednice (FMIM-a) je stvaranje poverenja, uz jačanje socijalne, zdravstvene i finansijske sigurnosti. Dobar deo ovog fonda namenjen je poboljšanju infrastrukture. Škole, domovi zdravlja, mreže za vodosnabdevanje i kanalizacioni sistemi su neki od vitalnih projekata koje je finansirao FMIM.

Mnogim školama širom Kosova potrebna je rehabilitacija. Jedna od takvih je i škola u Vrbovcu, opština Vitina, čiji je krov bilo neophodno popraviti. Ovaj projekat usmeren je na

Novi krov na školi u Vrbovcu

promociju povratka i ostanak kosovskih Srba i kosovskih Roma putem poboljšanja uslova za obrazovanje. Preko 367 učenika su direktni korisnici, ali i mnogi drugi članovi ovih zajednica koji će takođe biti na dobiti korišćenjem prostorija za različite događaje.

Još jedna škola koja je dobila sredstva od FMIM fonda je osnovna škola "Vuk Karadžić" u Zvečanu. Ova škola nije imala funkcionalni sistem grejanja. To je jedna od većih škola osnovnog obrazovanja u ovoj oblasti, koju trenutno pohađa 792 učenika. Pored toga 225 studenata Fakulteta umetnosti redovno koristi jedan deo ove zgrade. "Poboljšanjem i zamenom sistema grejanja u ovoj školi, projekat je bio usmeren na značajno poboljšanje uslova za predavanje i učenje. Projekat je izuzetno cenjen od

strane članova zajednice," kaže Nata Sarafoudi, menadžer projekta.

26. oktobra 2002, nakon više od tri godine lokalnog političkog meteža, nacionalne netrpeljivosti i paralelnih opštinskih institucija u opštini Štrpce, srpska i albanska zajednica odazvale su se na glasanje. Oni su izabrali jedinstvenu Skupštinu opštine sa predstavnicima obe zajednice. "Ovo je bio osnovni preduslov za osnivanje zvaničnog foruma za multietničku saradnju", kaže Oliver Mek Koj menadžer FMIM projekata u Štrpcu.

Nakon izbora u Štrpcu, skupštinski odbornici su dužnosti izabranih predstavnika obavljali u skupštinskoj sali koju je bilo neophodno renovirati. Prema rečima gđina Mek Koj, "skućeni raspored sedenja ličio je na dečiju učionicu. Svakako, nije bilo izvodljivo omogućiti međuetnički dijalog ili otvorene diskusije o opštinskim pitanjima. Zbog toga je pokrenut projekat renoviranja ove prostorije, izmene rasporeda sedenja i, konačno, podrške radu Skupštine opštine Štrpce."

Kada smo upitali gospodina Mek Koj kako sada izgleda opštinska skupštinska sala, on se nasmejao i rekao, "sada je potpuno drugačija, preuređena i opremljena u skladu sa prihvatljivim standardima."

Nova vodovodna mreža u Staro Koloniji

Novo Brdo je jedna od najmanjih opština na Kosovu, sa skoro 3000 Srba, Albanaca i Roma. Većina stanovništva se bavi ratarstvom. Procenat nezaposlenosti je izuzetno visok, a mo-gućnosti za zaposlenje su izuzetno male. Infrastruktura uopšte je, kao i u mnogim kosovskim opštinama, u veoma lošem stanju. Lokalna administracija i misija UN-a na Kosovu su, početkom godine, započeli kampanju pronalazjenja sredstava za poboljšanje infrastrukture u ovoj oblasti i ubrzo su udružili snage sa OEBS/FMIM-om. Kao rezultat, jedan od projekata je bila izgradnja kanalizacionog sistema, a drugi je bio izgradnja nove vodovodne mreže. Oba projekta bila su vitalna za povećanje standarda života i podsticaj za ostanak u selu Stara Kolonija.

Prema rečima g-dina Ljubiše Simića, rukovodioca ovog projekta, "cilj projekta je bio obezbeđivanje adekvatnog kanalizacionog sistema i zdrave vode za piće stanovnicima ovog sela i na taj način, poboljšati životni standard za sve stanovnike ove mešovite oblasti," zaključio je g-din Simić.

Gospodin Blagoje Stević, povratnik u Staru Koloniju nam je rekao: "Veoma nam je drago da su nam data ova dva sistema. To zaista olakšava i poboljšava naš život. Rad na sistemu je dobro obavljen."

Iznos od 407.739 Evra iz FMIM-a je ukupno namenjeno za 14 različitih infrastrukturnih projekata. U mnogim slučajevima ovi projekti su mnogo značili za standard života u ovim zajednicama.

Integracija uz računare!

Izgradnja građanskog društva i podrška različitim etničkim zajednicama koje žive u regionu Peći prioritet je OEBS-a/FMIM-a

autor: Hisen Peljaj

Egipćanska zajednica u Peći suočava se sa poteškoćama u obrazovanju svoje dece. Rezultat toga je da mladi kosovski Egipćani teško prevazilaze nizak nivo obrazovanja u radnom okruženju, te im je teško da se integrišu u kosovsko društvo na profesionalan način. Imajući ovo na umu, lokalna ne vladina organizacija "Piramida - Dituria" (egipćanska NVO), je u bliskoj saradnji sa OEBS-ovim odelom za demokratizaciju sačinila i predala predlog projekta Savetodavnom odboru FMIM-a, koji je odobren juna 2002.

Ovaj projekat je usredsređen na pomirenje i dugoročnu integraciju omladinske mreže kosovskih Egipćana "Piramida-Dituria" u multietničku omladinsku mrežu u Peći, kao i sa kosovskim Albancima i ostalim zajednicama. Ovaj projekat sastojao se od tri glavne kompo-

nente: internet centra, kurseva rada na računaru i kurseva engleskog jezika. Razvoj mreže i zajednice bili su ključ svih komponenti.

Tokom šest meseci Omladinski centar "Hadži Zeka" izглеdao je kao košnica, sa 60 omladinaca, kosovskih Egipćana, iz Peći i Istoka, koji su pohađali kurseve engleskog jezika i rada na računaru. Neki mladi kosovski egipćani nestrpljivo su čekali da po prvi put stanu ispred računara i krenu sa učenjem osnovnih programa. Kako bi prisustvovala kursevima mnoge devojčice morale su da prevaziđu snažne predrasude njihovih seoskih zajednica o obrazovanju devojčica. Ova pogodnost je bila od posebnog značaja za njih. Isto osećanje je bilo prisutno tokom časova engleskog jezika, gde su se deca međusobno takmičila ko će naučiti više reči, izraza ili

čak ceo dijalog na engleskom. U mnogo slučajeva devojčice su, odlučne da na najbolji način iskoriste priliku da nauče nešto novo, shvatale mnogo brže nego dečaci.

Lociran u prostorijama lokalne

ne vladine organizacije "Piramida-Dituria", ovaj centar je omogućio mladim kosovskim Egipćanima, kao i mladima iz ostalih zajednica (albanske, bošnjačke i romske) da besplatno koriste usluge interneta. Čak je

Obuka na računarima za mešovitu omladinsku grupu

koordinator ove NVO održao treninge o osnovama interneta za mešovite grupe. Veći deo vremena tu su bili prisutni mladi iz različitih zajednica, različitih nivoa obrazovanja, koji su zajedno učili, bilo uz konsultovanje ili pozajmljivanje knjiga iz, sada dobro opremljene, biblioteke. Biblioteka je sada opremljena najnovijim izdanjima knjiga o računarstvu, na tri jezika (albanskom, srpskom i engleskom), (najbolja u gradu) i engleskom jeziku (knjige o tečajevima i gramatici, enciklopedije i ostalo).

Podrška kosovskim Egipćanima i ostalim etničkim zajednicama najbolji je način da se ohrabri reintegracija i na taj način doprinese boljoj budućnosti svim građanima Kosova. U kratkom vremenskom roku ovaj omladinski projekat bio je veoma efektivan.

Podsticanje reintegracije i pohađanja osnovne škole

Rasuti crteži, bojice i igračke, različiti jezici i srećna lica koja ispunjavaju prostoriju; ovo je obdanište za romsku decu u Gnjilanu.

autor: Mevljude Salihu

Baš tu je Brenda Demiri, sada sedmogodišnjakinja koja polazi u drugi razred osnovne škole, uživala dane igre i učenja. Dve godine je u ovom obdaništu učila pesme, igre, kulturu i albanski jezik, tokom priprema za osnovnu školu u Gnjilanu.

Obdanište za kosovske Rome otvoreno je kao rezultat saradnje OEBS-a, UNICEF-a, "Balkan Sunflowers"-a i ostalih međunarodnih i lokalnih organizacija. Cilj je bio poboljšati život kosovskih Roma i ohrabriti ih da ostanu u ovoj opštini. Namera obdaništa je priprema romske dece za uspešan ulazak i reintegraciju u mešovite grupe u osnovnoj školi. Tu će se održavati kursevi albanskog jezika i predavanja o obrazovnim i društvenim veštinama. Veruje se da je ovo važno za animiranje romske zajednice da opstane ovde.

"U početku, obdanište je finansirano iz budžeta za manjine

Odeka za demokratizaciju, ali tokom 2002. podnet je predlog projekta FMIM-u, koji ga je odobrio, tako da je čitava 2002. godina finansirana iz FMIM-a, kaže Lola Ansede. OEBS-ov menadžer za projekte.

Tokom 2002. u proseku dvadeset petoro dece je svakodnevno posećivalo obdanište. Sva deca koja su u septembru imala šest godina počela su da pohađaju mešovite razrede. Gđa Ansede veruje da će "ovaj broj dece porasti, zbog toga što pokušavamo da animiramo decu iz siromašnih porodica, ili decu sa posebnim potrebama, kao i decu čiji su roditelji mentalno bolesni."

Izgleda da učenje i zabava ohrabruju decu kao što je Brenda Demiri da prvo pohađaju obdanište pa osnovnu školu. "Mislim da zaista uživaju u vremenu koje provode ovde, zbog toga što utiču jedni na druge. Kada ne bi bili ovde, jednostavno bi se igrali na ulici. Ovde se igraju i uče"

kaže Brenda Galager, iz organizacije Balkan Sunflowers. Gđa Ansede dodaje: "deca se ovde uče osnovnim društvenim veštinama, veoma su čista i uče kako da se ponašaju. Takođe uče albanski i nešto engleskog jezika, crtaju i pevaju".

Ovo obdanište pomaže da se kod nove generacije romske dece na Kosovu umanj problem niskog procenta dece koja pohađaju školu. Time što se utiče na pohađanje osnovne škole takođe se na duži rok utiče na jačanje procesa reintegracije i pomirenja.

Brenda je sada prerasla obdanište, ali smo među ostalom prisutnom decom pronašli njenu sestru Berkanu, slatku petogodišnjakinju krupnih tamnih očiju, kako crta i uživa.

Uspeh ovog FMIM-ovog projekta će se nastaviti u budućnosti jer je gđin Lutfi Haziri, gradonačelnik Gnjilana, februara 2003. potpisao

sporazum u kome se kaže da će opština u januaru 2004. preuzeti tekuću finansijsku odgovornost za ovo obdanište. Tim činom je ovo obdanište postalo zvanična institucija, opštinska institucija.

"Nadamo se da će ovo obdanište biti ovde zauvek i da će uz podršku opštine nastaviti da pomaže romskoj deci sa Kosova da se integrišu u mešovite osnovne škole," zaključila je gđa Ansede.

Romska deca u igraonici

Kako živi druga strana?

"Ključno je garantovati osnovnu slobodu izražavanja za mlade stanovnike Kosova," kaže Eva Sitkova, službenica odeka za demokratizaciju OEBS-a u Mitrovici zadužena za manjine.

autori: Hisen Peljaj i Slavica Staletović

Sloboda izražavanja je važna za omogućavanje pomirenja i razumevanja između mešovitih zajednica ovde na Kosovu. Dva FMIM-ova projekta za omladinske biltene učinili su veliki pomak u ovoj oblasti. Prvi projekat, u Mitrovici, rezultirao je objavljivanjem i distribucijom listova "Nestašne godine" i "Future". Drugi projekat tim iz Peći osnovao je omladinski list "Krug".

Dušan Radaković, mladi kosovski novinar lista "Future" rekao nam je: "Mislim da je ovo vitalan projekat na Kosovu, koji okuplja Srbe i Albance da

otvoreno rade u Mitrovici".

Oba FMIM projekta omladinskih listova bila su usmerena na povezivanje i zbližavanje mladih ljudi kako bi se izrazili, izgradili nova prijateljstva i saznali kako žive drugi, a u tome su i uspeali. U isto vreme mladi su imali koristi od novih veština, kao što su novinarstvo i rad na računaru, koje su naučili tokom treninga, radionica, sastanaka i prakse.

U Mitrovici je mešoviti srpsko-albanski tim lista "Future" pokazao veliku hrabrost prelazeći preko mosta i podela, kako bi zajedno prisustvovali

redovnim nedeljnim i mesečnim uredničkim sastancima u Kulturnom centru. Ovi sastanci su omogućili da 17 mladih učesnika slobodno govori o situaciji i problemima u Mitrovici i da, takođe, pruži kratak uvid u život na drugoj strani.

Prevazilaženje prepreka, kako bi se omogućilo slobodno i istinito izveštavanje, bio je izazov sa kojim su se suočili svi učesnici projekta "Future". Ipak, usredsređivanjem na zajedničke oblasti interesovanja za sve dečake i devojčice, kao što su moda i film, oni su uspeali da prevaziđu ovaj problem. Miranda Hohberg, glavni koordinator u Multietničkom dečjem i omladinskom centru za mir (MCYPC), objašnjava da su nedeljni omladinski forumi takođe imali svoju ulogu u Mitrovici. "Trenor je vodio grupne diskusije o pitanjima kao što su "polovi" ili ostali relevantni problemi. Forum je onda izveo intervju i emitovao ih putem radio stanica na jugu Mitrovice i 12 drugih radio stanica širom Kosova."

"I dalje pišem za list "Future", rekla nam je Edona Žuri, mladi norvinar. "Nakon prvog izdanja postao je nezavistan i još uvek uspešno funkcioniše.

Pisanje za "Future" mi pruža veliko zadovoljstvo. Ovde sam načinila prve novinarske korake i još uvek učim. Zaista, sve što sam ovde naučila tokom protekle godine podstiče me da nastavim sa novinarstvom."

U Goraždevcu i Osojanu, u regionu Peći, mnogi učesnici projekta "Krug" žive u teškim okolnostima, u enklavi, u selima gde je problem, sloboda kretanja. List "Krug" je ovoj deci omogućio da, po prvi put, na otvoren i pluralistički način međusobno komuniciraju. "Ovaj list srpskoj omladini nudi mogućnost da otvoreno govore o problemima i da razmenjuju ideje za razvoj projekata za njihove zajednice," rekao nam je službenik za projekte.

Razvoj šest izdanja lista "Krug" je, putem treninga i radionica koje su održali OEBS i mnoge druge međunarodne organizacije, poboljšao veštine pisanja mnogih učesnika tog projekta. Troje koordinatora je takođe radilo sa učesnicima kako bi im pomogli da sastave svoje članke o sportskim, obrazovnim i religijskim aktivnostima, kao i socijalnim i infrastrukturnim pitanjima.

"Veoma lepo smo se osećali kada su nas ljudi pitali kada ćemo objaviti novo izdanje Kruga", rekao nam je jedan od učesnika. Za mnoge, Krug je jedino dostupno sredstvo koje im omogućuje da čuju o događajima i načinu života u ostalim selima. "Krug" je, u saradnji sa nekim drugim aktivnostima, pomogao da se,

putem uklanjanja postojećih predrasuda i stereotipa, sruše postojeće prepreke između mladih u različitim zajednicama. Kao rezultat uspostavljena su mnoga nova prijateljstva.

G-đa Hohberg nam je objasnila šta su postigli novinari lista "Future". "Devet od prvih sedamnaest učesnika i dalje radi sa MCYPC, a osmoro njih je našlo posao u profesionalnim radio ili TV stanicama, kao što su TV Most i RTK. To znači da su oni naučili nešto i da zaista koriste znanje koje su stekli. Oni koji nisu dobili posao kao novinari sada studiraju novinarstvo."

"Naučio sam mnogo o novinarstvu i "Future" je bio moja odskočna daska ka novinarstvu. Sada radim za Radio Televiziju Kosovo (RTK). Nadam se da će međunarodna zajednica nastaviti da pruža podršku i finansira ovaj jedinstveni, zajednički srpsko-albanski projekat na Kosovu," kaže Dušan Radaković.

Postoji plan da se "Future" objavljuje kao manji magazin na oba jezika. Mladi učesnici žele da vide kakva će biti reakcija društva na štampanje srpskog i albanskog jezika u istom izdanju. Možda uspeju da sve nas nauče nečemu.

Veoma je malo mesta za sumnju da su oba ova lista animirala mlade učesnike da unaprede svoje znanje i razumeju nešto više o životu na drugoj strani, kao i da uzmu učešće u razvoju zajedničkog života na Kosovu.

Stvaranje biltena